

בתי המשפט

002163/00 א		בית משפט השלום טבריה	
002364/01 א			
002029/03 א			
03/12/2006	תאריך:	כב' השופט יונתן אברהם	בפני:

	בני אליהו	בעניין
		ת.א. 2163/00
התובע	ע"י ב"כ עו"ד רובין יהושע	
	נ ג ד	
	1. חיים חליוה	
	2. כוכב הצפון - חליוה בע"מ	
הנתבעים	ע"י ב"כ עו"ד עו"ד ג'האשן	
		ובעניין
		ת.א. 2364/01
התובעים	1. חיים חליוה	
	2. כוכב הצפון - חליוה בע"מ	
	ע"י ב"כ עו"ד ג'השאן	
	נ ג ד	
	בני אליהו	
הנתבע	ע"י ב"כ עו"ד עו"ד בן סימון	
		ובעניין
		ת.א. 2029/03
התובע	ע"י ב"כ עו"ד ג'השאן	
	נ ג ד	
	בני אליהו	
הנתבע	ע"י ב"כ עו"ד עו"ד בן סימון	

ספרות:

[א' שנהר, דיני לשון הרע \(תשנ"ז\)](#)**פסק - דין****רקע**

בפניי שלוש תביעות שונות על פי [חוק איסור לשון הרע](#) תשכ"ה – 1965 (להלן: "החוק") שאוחדו על פי החלטת ביהמ"ש מחמת העובדה שמדובר באותם צדדים, בנסיבות וראיות משותפות. בני אליהו הנו תושב טבריה ומשמש כמבקר בעיריית טבריה (להלן: "אליהו"). חיים חליווה (להלן: "חליווה") הנו עורך המקומון "כוכב הצפון" (להלן: "העיתון") המופץ בטבריה ובסביבתה. הנתבעת מס' 2 הנה חברה בע"מ, המוציאה לאור את המקומון "כוכב הצפון" (להלן: "הנתבעים"). ביום 10.12.00 הגיש אליהו תביעה נגד חליווה במסגרת [ת.א 2163/00](#) בה טען כי חליווה הוציא דיבתו בכתבה בעיתון בשם "שונא מתנות יחיה" ובשתי כתבות נוספות וכן הפיץ כי נטל שוחד. ביום 26.11.01 הוגשה ע"י חליווה תביעה בגין לשון הרע בדו"ח ביקורת שנכתב ע"י אליהו ובגין מס' מכתבים שנשלחו על ידו. שתי התביעות אוחדו על פי החלטת ביהמ"ש במסגרת [ת.א 2634/01](#). ביום 3.9.03 הוגשה ע"י חליווה תביעה נוספת בגין לשון הרע (ת.א 2029/0) נגד אליהו. לטענתו, במסגרת [ת.א 2163/00](#) הוגש ע"י אליהו תמליל שיחה שהוקלטה בינו ובין רון הרבט, וכאשר הועברו הקלטת והתמליל לחליווה על פי החלטת ביהמ"ש, במסגרת הליך עיון במסמכים, הוא גילה כי אליהו הוציא דיבתו רעה בשיחה שהוקלטה בקלטת.

הואיל שחומר הראיות משותף היה ל- 3 התובענות, אסקור תחילה חומר זה בתמצית ואח"כ אתייחס לכל אחת מן התובענות בנפרד תוך התייחסות לחלק הרלוונטי מתוך חומר הראיות. **חומר הראיות (לת.א 2163/00, 2364/01, 2029/03).**

מטעם חליווה העיד הוא בעצמו. עדותו הראשית הוגשה בתצהיר בצירוף נספחים כתובע בתיק (2364/01 ובתיק 2029/03) וכנתבע (בתיק 2163/00).

מטעם חליווה העידו מר יואב טובול, איתן עובד, אוחנה אליהו, גדי בן שמואל ומוטי מרדכי. עדותם הוגשה בתצהיר.

כן העידו עו"ד עמנואל מס, מר פאיק גבאי, איציק נחום, וענונו דוד, פרוספר דדיה, אמנון אור, לאון מניסטר, צביקה כהן. כל העדים נחקרו בנגדית.

מטעם אליהו העיד הוא בעצמו. עדותו הראשית הוגשה בתצהיר בצירוף נספחים כתובע (בתיק 2163/00) וכתב (בתיק 2364/01 ובתיק 2029/03).
 כן העידו מטעמו מר שמוליק חרמש, סמי דהאן, גב' חנה מוראש, נפתלי גולדברג ויואל ראש. עדותם הוגשה בתצהיר.
 כן העידו מטעמו מר מנשה כהן, יוסי בן דוד, רון הרבט.
 כן העיד המומחה מטעמו מר אבוהב שמואל.
 העדים נחקרו בנגדית ובמהלך חקירתם הוגשו מוצגים שונים:

מצד אליהו :

קלטת (סומן ת/1),
[ע"פ 1411/04](#) מדינת ישראל נ' חליוה (ת/2).
 תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות (ת/3).
 מעטפת החזרת מוצגים (ת/4).
 דו"ח שכתב אליהו לגבי מר אמנון אור-וטרנר עירוני (ת/5).
 תשלומים ששילם אמנון אור (ת/6).
 פרוטוקול שימוע שנערך למר אור (ת/7).
 מכתב ששלח בני אליהו לאמנון אור (ת/8).

מצד חליוה וכוכב הצפון :

מכתב מיום 21.6.05 העוסק בפרסומים במקומונים (נ/1).
כרטיסי הנהלת חשבונות (נ/2).
כרטיס הנהלת חשבונות המתייחס לשנת 2000 (נ/3).
שאלון ותצהיר תשובות (נ/4).
 מכתב שמוליק וייסלר בדבר הצעת מחיר- פרסום במקומונים (נ/5).
 הצעת מחיר של חליוה (נ/6).
 כתבה "טבריה מאמינה בחינוך" אשר פורסמה ביום 1.9.00 (נ/7).
 חוות דעת מומחה (נ/8).
 פרוטוקול ישיבה עם ראש העיר מיום 10.2.05 (נ/9).
 הסכם העסקה של אליהו ועיריית טבריה (נ/10).
 גליון סקופ (נ/11).

תא 2163/00 בני אליהו נ' חליוה וכוכב הצפון

טענות אליהו

לטענת אליהו, בעקבות פניית עורכי המקומונים "סקופ" ואינדקס הגליל" בשל פרסום מכרז לא תקין, ערך במהלך שנת 2000 דו"ח ביקורת לעניין הפרסום במקומונים מצד גופים שונים, ומצא כי הפרסום במקומונים נעשה ללא מכרז, על כן דרש לפעול לפי "לוח צדק" ולחלק באופן שוויוני את הפרסום במקומונים, כן המליץ כי אין לשלם לחליווה עבור פרסום שנעשה בניגוד למוסכם עמו.

לטענתו, כתוצאה מכך החליט חליווה לפעול בזדון ולהוציא דיבתו רעה, על מנת שאליהו ישנה את החלטותיו.

לטענתו, בסיום אירוע שהתקיים ב-1.2.00 פגש אליהו את הקבלן יחזקאל מורד (להלן: "מורד"), אשר מסר לו ולמנהל הארנונה, שעון מחשב שולחני. למחרת, במהלך הפסקה של ישיבת מועצה, הצהיר אליהו בפני ראש העירייה ובפני היועץ המשפטי על קבלת המתנה. כמו כן הפקיד את המתנה במחלקת הרכש ובמקביל יידע את עו"ד שירה גורדון מהאפוטרופוס הכללי.

עוד טען אליהו כי ביום 4.2.00 פרסם חליווה במקומון "כוכב הצפון" כתבה תחת הכותרת "שונא מתנות יחיה", שם אמנם לא צוין שמו במפורש אולם רבים זיהו כי מדובר בו. לטענתו, חליווה לא דאג לפרסם את הפעולות שנקט אליהו בנוגע לשי. עוד טען כי הדברים פורסמו שלא בתום לב והפרסום התייחס רק לאליהו למרות שגם על שולחנם של אנשי עירייה נוספים היו מונחים שעונים דומים.

עוד טען כי ב-3.9.99 פורסמה בעיתון כוכב הצפון כתבה בשם "טבריה העניקה חינוך לחינוך" ובה כתובות עובדות שגויות אשר נועדו להוציא את דיבתו רעה.

כמו כן בכתבה מיום 29.10.99 פרסם חליווה כתבה תחת הכותרת "מהפח אל הפחת" בכתבה הוזכר מכתב שנכתב כנגד אליהו ובו עולים כנגדו "חשדות חמורים מאוד לכאורה".

לטענתו, ב-15.6.00 נמסרו ממצאי הבדיקה שערך לראש העיר. ב-25.06.00 התקיימה ישיבה ובה הוצג בפני חליווה הדו"ח. למחרת קיבל אליהו מסר מחליווה כי הוא יחפש אותו וכי ירדוף אותו וכי "חבל שהוא לא כתב בעיתון שהוא קיבל שוחד ממורד". עקב איומים אלה הגיש תלונה במשטרה.

עוד טען כי ביום 12.9.00 נודע לו כי חליווה מפרסם ומספר למס' אנשים, כי אליהו נטל שוחד. לטענתו, הפרסומים הנ"ל פגעו בו קשות וגרמו לו צער, נזק רב, בושה ועוגמת נפש רבה במיוחד לאור העובדה שמדובר במבקר ברשות מקומית ושהפרסומים נעשו בזדון על רקע עבודתו כמבקר. עוד טען כי חרף פניותיו לנתבעים עד למועד הגשת תביעה זו לא פורסמה התנצלות והכחשה לפרסומים שנעשו על ידם. אליהו עותר לחייב את חליווה בצו עשה לפרסום התנצלות בגין פגיעה בשמו הטוב וכן לסעד כספי בסך של 200,000 ₪.

טענות הגנת הנתבעים - חליווה וכוכב הצפון

בכתב הגנתם הכחישו חליווה וכוכב הצפון (להלן: "הנתבעים") את טענות אליהו. הנתבעים טענו כי התביעה נועדה להפחידם לבל יבקרו את מעשיו ומעלליו של אליהו אשר פועל בניגוד אינטרסים, תוך שימוש בכוח משרתו.

עוד טענו כי בכתב התביעה נפל בלבול בזמני האירועים. הדו"ח שערך אליהו לגבי פרסומים במקומונים הוצא ביום 15.6.00 בעוד ששלוש הכתבות המהוות את עילת התביעה פורסמו בסוף שנת 1999, תחילת 2000.

לטענת הנתבעים, שלוש הכתבות כללו ביקורת לגיטימית, מתונה, מקצועית ואובייקטיבית אודות פועלו הציבורי של מבקר העירייה והן נכתבו בתום לב וכי כל האמור בהן אמת. עוד טענו כי אליהו ניצל את מעמדו לרעה וחרג מסמכויותיו תוך נטילת סמכות ביצועית, נתן הוראות לפקידי עירייה כיצד לנהוג.

באשר לכתבה "מהפח אל הפחת" נטען כי בכתבה זו נמתחה ביקורת על כל אשר מתרחש במחלקת הארנונה של העירייה. בין היתר הוזכרה בכתבה תלונה על התערבות מבקר העירייה בעבודת פקידי מחלקת הארנונה תוך ניצול לרעה של כוח משרתו לשם חיסול חשבונות אישיים וכן איום על פקידי מחלקת הארנונה בפיטורים. לטענת הנתבעים, עומדות להם ההגנות שבחוק. לרבות ההגנה לפי ס' 14 לחוק הואיל שכל שלוש הכתבות שבגין פרסומן נתבע חליווה היו אמת, כאשר היה אינטרס ציבורי שהציבור ידע את תוכן.

לטענתם, הכתבות הללו כללו חיווי דעה על התנהגותו של אליהו בתפקידו הציבורי ו/או על עבודתו כמבקר עירייה ו/או על מתנות שקיבלו עובדי ציבור מקבלן טברייני רב השפעה בניגוד לחוק המתנות לעובדי ציבור התש"מ-1979 ו/או לגבי אי סדרים במחלקת הארנונה. כן נטען כי לא נגרם נזק לאליהו הואיל שלא היה בכתבות לשון הרע.

תשובת אליהו לכתב ההגנה

לטענת אליהו, הטענות בדבר חריגה מסמכות משוללות כל יסוד, המבקר הוא זה אשר קובע את היקף הביקורת ומטרותיה ולא גורם אחר. כן טען כי חליווה אוזו ו/או השיג את דו"ח ואת המסמכים הפנימיים שעליהם הוא מתבסס שלא כדין.

כן טען כי בכתב התביעה לא נטען שהכתבות המשמיות היו לאחר הכנת הדו"ח ועל כן יש ניסיון להטעות את ביהמ"ש.

עוד טען כי אי פרסום שמו בכתבה "שונא מתנות" אינו פוטר את הנתבע מאחריות לעצם פרסום הדיבה.

להלן אדון במחלוקות בין הצדדים על פי העדויות והראיות שהובאו בפניי.

דין

" לא כל פגיעה חד פעמית בעידנא דריתחא, צריכה להוליד התדיינות משפטית ; יש וניתן למחול ולסלוח; יש ורצוי להבליג ; יש ועמידה עיקשת על תביעה אינה אלא קטרנות לשמה ".

(ת.א 1839/01 (שלום –י-ם) שרה נתניהו נ' רשת שוקן בע"מ, דינים- שלום כרך יט 563).

כבר עתה יאמר כי יש ותביעות אלה היו נפטרות מהעולם לו היו הצדדים סלחניים זה כלפי זה תחת עמידתם העיקשת לעמוד על תביעתם.

תביעת אליהו

כאמור, עילת התביעה של אליהו מתבססת על שלושה פרסומים אשר פורסמו בכתבות שונות לפני כתיבת הדו"ח ע"י אליהו וכן על אמרות שאמר חליווה למס' אנשים כי אליהו נטל שוחד. לטענת חליווה כל אשר פרסם אמת וכי בכתבות שפרסם חיווה דעתו על נושאים שיש בהם עניין לציבור.

האם בפרסום הנ"ל יש משום לשון הרע ?

יש לבחון האם בשלוש הכתבות הנ"ל ובאמירות חליווה יש משום לשון הרע על פי החוק ועל פי המבחנים אשר נקבעו בפסיקה. במידה והתשובה היא חיובית אזי יש לבחון האם הדברים הנ"ל נופלים בגדרה של אחת מההגנות שבחוק, כמו כן יש לבחון את סייגי ההגנות (החזקות הקבועות בס' 16 לחוק).

ס' 1 לחוק קובע:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול -

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו המינית. בסעיף זה, "אדם" - יחיד או תאגיד."

המבחן לקביעה, אם פרסום מהווה לשון הרע הוא מבחן אובייקטיבי, קרי, מהי, לדעת השופט היושב בדיון המשמעות שקורא סביר היה מייחס למילים.

(ראה ע.א. 740/86 תומרקין נגד העצני, פס"ד מ"ג (2) עמ' 333).

מבחן זה מוקד בע"א 466/83 שאהר נגד דודריאן פד"י ל"ט (4) 746 לשאלה כיצד נראה הפרסום בעיני הציבור בקרבו מתנהלים חיי הנפגע מן הפרסום.

אציין כי שלוש הכתבות נכנסות לגדרו של פרסום לפי ס' 2(ב) לחוק, מאחר שהכתב עשוי להגיע לאדם זולת הנפגע אליהו.

אבחן את שלוש הכתבות על פי זמן פרסומן.

הכתבה הראשונה

לטענת אליהו, בכתבה מיום 3.9.99 שכותרתה "טבריה העניקה חיוך לחינוך" (להלן: "כתבה ראשונה") פורסמו בעיתון כוכב הצפון עובדות שגויות אשר נועדו להוציא את דיבתו רעה כדלהלן:

"מיום כניסתו של מבקר העירייה לתפקידו, הבנתי משיחה שניהלתי עמו שמר ציון פיניאן סומן ב- x כבר עם כניסתו לתפקיד, לכן אני רואה בספקנות את מסקנות דו"ח המבקר לגביו ורואה בכלל בעין לא יפה סימון מטרה אישית מראש..."

לעניין זה נטען כי הנתבעים לא העידו, להוכחת אמיתות הפרסום, את מר ציון פיניאן. כמו כן נטען כי דו"ח שערך המבקר שימש כבסיס לחקירה ממושכת של פיניאן ע"י היחידה לחקירות הונאה. הנתבעים הביאו לידיעת הציבור דברים שלא נאמרו על ידי אליהו תוך התעלמות ממצאי הדו"ח. כמו כן לא נדרשה ע"י הנתבעים תגובת אליהו לפרסום.

חליווה טען כי הכתבה עסקה בביקורת בונה על דו"ח הביקורת שהוגש ע"י המבקר. נכתבו בה גם דברים מחמיאים, הביקורת נעשתה בצורה עניינית, מקצועית ותרבותית, ללא שום כוונה להכפיש את שם התובע. כמו כן נטען כי קריאת כל הכתבה אינה מותירה רושם שלילי על הקורא אותה. כן נטען כי החלק שעוסק בדו"ח הביקורת כלפי מר ציון פיניאן נגע לעובדה שבדו"ח נאמרו דברים קשים ביותר, לפיכך סבר חליווה, וחיוה דעתו המבוססת על שיחות שניהל עם אליהו כי אליהו סימן את פיניאן כאיש ציבור לא אמין ושפט אותו על סמך דעותיו.

בחינה אובייקטיבית של הדברים מובילה לדעתי למסקנה כי אינם נופלים לגדרו של לשון הרע. סבורני כי הקורא הסביר אשר יקרא את כתבה כחטיבה אחת יתרשם כי הדברים לא נועדו להשפיל או לבזות ו/או לפגוע בשמו ו/או במשלח ידו של אליהו וזאת מחמת העובדה שבכתבה נאמרו גם דברים חיוביים על אליהו כדלקמן:

"בגדול מבקר העירייה עשה עבודתו והביא בפני חברי מועצת העיר דו"ח מסכם של כל ממצאיו, דברים רבים בדו"ח, יש בהם מן הממש ויש בהם על מנת לתרום למערכת תקינה יותר".

לעניין זה יפים הדברים שנאמרו ע"א 723/74 - הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל. פ"ד לא(2), 281, עמ' 302-303.

"כאשר תובע מלין על פרסום פלוני בשל דברים הכלולים בו, אין להגביל את הנתבע המציג הגנתו, למילים המסויימות שבהן ראה התובע את לשון הרע ואשר עליהן הסתמך בתביעתו. רשאי הנתבע להסתמך על כל נוסחו של הפרסום, לרבות אותם חלקים שאליהם אין התביעה מתייחסת, כדי לפרוס טענת ההגנה שלו, בין זו המעוגנת בטענת "אמת דיברתי" ובין זו המושתתת על אחת החלופות של הגנת תום-הלב...כי זכותו היא

שהדברים ייראו על-ידי הערכאה השיפוטית באורם הטבעי, כפי שראה וקרא אותם, לפי ההנחה, הקורא הסביר הרגיל".

גם אם התשובה לכך הייתה חיובית והדברים אכן נכנסים לגדרו של לשון הרע, סבורני כי מדובר בחווי דעה במסגרת המדור "דעתו של כוכב" על התנהגות הנפגע בתפקיד ציבורי. דבריו של חליווה פותחים במילים "לעניות דעתי" ועל כן הם חוסים תחת צילה של הגנת 15(4) אשר קובעת כי תהיה זו הגנה טובה במידה ש"הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות".

החוק מבחין בין עובדות ובין הבעת דעה. בעוד שעובדה היא תיאור של המציאות האובייקטיבית, הרי שהבעת דעה היא תיאור של עמדה סובייקטיבית באשר למציאות דברים מסוימת. המבקש לחסות בצלה של הגנת הבעת הדעה, חייב להפריד הפרדה ברורה בין תיאור עובדות ובין הבעת הדעה על יסוד אותן עובדות. (ראה [ע"א 9406/96 הכומר מוניר קאקיש נ' מסיונר רוס ביארס, פד"י נג\(3\)352](#)).

מנוסח הכתבה עולה כי הנתבעים עשו את ההפרדה הנדרשת, בין העובדות לבין הדיעות, כמו כן הפרסום לא חרג לדעתי מתחום הסביר באותן נסיבות כפי שמורה ס' 16 לחוק.

הכתבה השניה

ב- 29.10.99 פרסמו הנתבעים כתבה שכותרתה "מהפח אל הפחת" (להלן : **הכתבה השנייה**).
בכתבה זו נכתב כך :

"הגיע לידי מכתב תלונה למבקר המדינה של אזרח בעיר המתלונן כנגד מחלקת הגבייה והמיסים כנגד מבקר העירייה, בני אליהו... מתוך המכתב עולות האשמות חמורות מאוד לכאורה".

לטענת אליהו גם לכתבה זו לא נתבקשה תגובתו, והעובדה כי העילה לכתיבת דו"ח הביקורת הביאה לפיטוריה של אשת הכותב מתפקידה עקב מחיקת חובות משפחתה נודעה לכותב הכתבה טרם פרסומה אך היא לא נכללה בכתבה, כלומר לא התפרסמו העובדות שהביאו את המתלונן לכתיבת המכתב הנ"ל.

הנתבעים טענו כי הזכירו את המכתב ודיווחו עליו דיווח אמת וחיוו דעתם על עבודת עובדי מחלקת הארנונה והמיסים.

ספק אם הנתבעים פירסמו לשון הרע על אליהו. המפרסם ברבים כי הועלו במכתב האשמות חמורות מאוד לכאורה נגד מאן דהוא מבלי לפרטם, אינו מביא לדעתי להשפלתו של פלוני בעיני הבריות ולפגיעה במישלח ידו.

לטעמי הכתבה אינה יוצרת רושם כללי אצל הקורא הסביר לפיו התגבש בסיס עובדתי סביר לחשדות שהוצגו בכתבה, ויש מקום להליכים משפטיים נגד אליהו, ובאופן שניתן לבסס את קיום

לשון הרע בפרסום. קרי, ישנה הסתייגויות של העיתון שהאמור בכתבה הוא בחזקת האשמות לכאורה. בהתחשב במהות האמירה, תוכנה, גודלה, סגנונה ומיקומה בעיתון, אין כדי ליצור אצל הקורא הסביר רושם בדבר קיום חשד סביר לביצוע העבירות ע"י אליהו. על כן הפרסום, אינו מהווה לשון הרע.

לאור שנקבע בפס"ד הארץ כאמור לעיל יש לבחון את הפרסום בכללותו. הכתבה עוסקת בתפקודה של מערכת המיסים והארנונה ולא בחשדות כנגד המבקר. בהמשך הכתבה נכתב כך:

"מתוך המכתב עלולות האשמות חמורות מאוד לכאורה אך לכששבתי לבדוק את הנושא והגיע לידי מכתב נוסף שהוציא מבקר העירייה אל מנהל מחלקת המיסים מר חנן גרין ובו הוא מתריע, כי 2 עובדים ביצעו במחשבי המחלקה מחיקת חובות לבני משפחותיהם ובסכומי עתק...".

מקריאת המכתב (נספח ג לתצהיר חליווה) עולה כי אכן הועלו חשדות חמורים כנגד מבקר העירייה, האזרח שהתלונן מייחס לאליהו מעשים חמורים לכאורה (הכוללים התערבות מבקר העירייה בעבודת פקידי מחלקת הארנונה תוך ניצול לרעה של כוח משרתו וכן איום על פקידי מחלקת הארנונה בפיטורים).

אליהו בחקירתו אישר כי במכתב יוחסו לו מעשים חמורים לכאורה (ראה חקירתו בעמ' 36). כשנשאל חליווה האם בדק את העניין השיב כי "אין לי מה לבדוק היות וזה נכתב לכאורה" (עמ' 100 לעדותו).

על כן, הנתבעים פרסמו פרסום אמת. במכתב התלונה הועלו חשדות חמורים נגד אליהו אשר נושא בתפקיד ציבורי ועל כן יש עניין לציבור ומתקיימת ההגנה הקבועה בס' 14 לחוק:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש"

ייתכן שראוי היה (גם אם לא חלה חובה) לציין בכתבה שהתלונה הנ"ל הוגשה בעקבות הביקורת של אליהו על תפקודה של אשת המתלונן כעובדת במחלקת המיסים (כך לפי עדות המתלונן אליהו אוחנה בעמ' 121). אליהו יכול היה לדרוש לפרסם את תגובתו ולציין זאת על מנת שתהיה בפני הקורא התמונה בכללותה. אם היה חליווה מסרב או אז הייתה נשללת ממנו הגנת תום הלב (כפי שמורה ס' 17 לחוק), אך אליהו לא עשה זאת. על כן, איזכור המכתב והחשדות המועלים בו מוגנים על פי ס' 14 לחוק.

סבורני כי עיקר הכתבה הוא תלונות וביקורת נוקבת כנגד מחלקת הגבייה והמיסים והמכתב הנ"ל הווה בסיס לכתבה ואף אם הפרסום פוגעני לכאורה, הרי הפרסום נהנה מההגנה הקבועה בס' 14 לחוק.

הכתבה השלישית

בכתבה השלישית "שווא מתנות יחיה" אשר פורסמה ביום 4.2.00 במדור דעתו של כוכב נכתב כך:

"בכירים בעיריית טבריה נראו השבוע מקבלים מתנות בפרהסיה. בכירים נראו...כשהם מקבלים מתנות מאיש עסקים הבא במגע עם עיריית טבריה...עובדי העירייה נתפסו על חם בשעה שניגשו למכונתו של איש העסקים המדובר והלה הוציא להם מתנות מתא המטען של הרכב ומסר לידיהם...אסור בתכלית האיסור! חמור מאוד, לא מתאים ולא לעניין! במיוחד לא לאותם עובדים".

לטענת אליהו, בסיום אירוע שהתקיים ב-1.2.00 פגש הוא את מורד אשר מסר לו ולמנהל הארנונה, שעון מחשב שולחני. לטענתו לא היה מעוניין לקבל את השי אך לא רצה לצער את הקבלן. למחרת, הוא הצהיר בפני ראש העיר ובפני היועץ המשפטי של העירייה כי קיבל את המתנה והפקידה במחלקת הרכש.

לטענתו בכתבה לא צוין שמו במפורש אולם רבים זיהו כי מדובר בו. איני מקבל טענה זו.

מעיון בכתבה עולה כי לא ניתן לזהות מהפרסום את זהות המושמץ. לא צוינו שמות של מקבלי המתנה ו/או נותנה אלא דובר שם על תופעה פסולה שמבחינת הנתבעים ראוי שיוקיעו אותה. חליווה דיווח על עובדות, על מחזה שהוא צפה בו במו עיניו אשר לדעתו נעשה בניגוד לחוק. אין בכך כל פסול.

המבחן שעל פיו ייקבע האם יוחס הפרסום למי שטוען כי הוא הנפגע הוא המבחן האובייקטיבי, מבחן האדם סביר. על פי מבחן זה ללא ציון השמות, ציבור הקוראים של העיתון לא היה מבין כי מדובר באליהו אלמלא עורר זאת אליהו בעצמו. מתצהירו (ס' 4-5 לתצהיר) של איתן עובד עולה כי אליהו בעצמו הוא זה שסיפר כי הכתבה התייחסה אליו.

על כן אני סבור כי אליהו לא הרים את הנטל להוכיח כי הפרסום התייחס אליו וכי הקורא הסביר זיהה אותו כמי שהפרסום התייחס אליו ועל כן אין הפרסום מהווה לשון הרע. אליהו טען כי לשון הרע מתבטא בכך שלא פורסמו המעשים שנקט אליהו לגבי המתנה, הדיווח עליה תגובתו של אליהו והעובדה שגם על שולחנם של בכירים נוספים מונח שעון מחשב שולחני זה, יש לדחות טענה זו.

טענת חליווה בס' 29 לתצהירו כי הוא נענה לבקשת אליהו לכתוב את תגובה לכתבה אך האחרון חזר בו מרצונו לפרסמה מאחר שהשתכנע שבפרסום התגובה הייתה נחשפת ליותר אנשים זהות מקבל המתנה והיה נגרם נזק תדמיתי, לא נסתרה והיא אף מתיישבת עם ההיגיון. טענה זו מקבלת חיזוק מנספח ו' לכתב התביעה בה הודיע ב"כ הנתבעים דאז, עו"ד עמיעד, כי חליווה עדיין מוכן לפרסם את תגובת אליהו.

אליהו הודה כי קיבל את המתנה ממורד כפי שתואר בכתבה (ראה עדותו בעמ' 39 לפרוטוקול) ועל כן הפרסום הוא אמת (הוא אישר כי אכן הקבלן שיש לו עסקים עם העירייה הוציא מתנה מתא המטען ומסרה לידו).

כמו כן יש בפרסום עניין לציבור. מדובר בתופעה שמנוגדת לחוק ואין לקבלה ועל כן כתיבת כתבה על פסלות התופעה חוסה תחת הגנת אמת בפרסום על פי ס' 14 לחוק.

ההלכה הפסוקה אמצה את "מבחן התועלת" כפי שהובהר, בין היתר, ע"י פרופ' ז' סגל, במאמר "הזכות לפרטיות למול הזכות לדעת" עיוני משפט ט (תשמ"ג) 175, 194.

"פירסום עשוי להביא תועלת לציבור אם תורם הוא לגיבוש דעתו בעניינים ציבוריים, ואם יש בו כדי לגרום לשיפור אורחות חייו" ע"א 88 / 439 רשם מאגרי מידע נ' משה ונטורה מח (3) 808, 826 (1994).

סבורני שבהתנגשות שבין הפגיעה בפרטיות לרבות פגיעה בשם הטוב לבין העניין הציבורי הקיים בפרסום בדבר קבלת מתנות של אנשי ציבור, שיקולי טובת הציבור גוברים.

כמו כן הפרסום עומד בתנאיו של ס' 15 (4) לחוק והוא מהווה הבעת דעה לגיטימית על התנהגות הנפגע בתפקיד ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי (את דעתו ניתן לראות בסופה של הכתבה).

כמו כן הפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות. על כן לא מתקיימת החזקה הקבועה בס' 16 לחוק.

תום הלב נלמד גם מהעובדה שגם על פי עדותו של אליהו לא שררו בין הצדדים יחסים עכורים בזמן פרסום הכתבה, הסכסוך החל לדברי אליהו עצמו בחקירתו, לאחר ששוחח עם מר הרצל שימחה ביום 26.6.00 ולאחר שהגיש תלונה במשטרה (עדותו בעמ' 32). דו"ח המבקר שעסק בפרסום במקומונים הוצא אחרי פרסום הכתבות.

הטענה כי חליווה סיפר לצדדים ג' כי אליהו לקח שוחד

לטענת אליהו ביום 12.9.00 נודע לו כי חליווה סיפר למס' אנשים "שהוא "קיבל שוחד". חליווה הכחיש טענה זו.

כך בעדותו (בעמ' 82) :

"אין בסמכותי לקבוע אם זה שוחד או לא שוחד, ולא נאמר על ידי לאף גורם שזה שוחד".

אין ספק בכך שאם אכן נאמרו הדברים ע"י חליווה הם מהווים הוצאת דיבתו של אליהו שהרי פרסום הדברים עלול לפגוע במשרתו הציבורית של אליהו, כמבקר העירייה.

השאלה הנשאלת היא האם הוכח בפניי כי נאמרו הדברים כפי שטוען אליהו.

להוכחת טענה זו, הביא אליהו את דברי מר שמוליק חרמש ואת דברי הרבט אשר אישרו בעדותם בבית המשפט את האמור בתמליל השיחה בינם ובין אליהו.

קטעים רלוונטיים מתמליל השיחה צורפו לתצהיר אליהו כתובע (נספח כז').

לטענת חליווה האמרות האמורות בקלטת (של שני העדים) אינן קבילות, שכן אין האמרות עונות לדרישות ס' 10א [לפקודת הראיות](#) מאחר שמדובר באמרות חוץ של העדים כאשר העדים (הרבט

וחרמש) לא אמרו בעדותם כי שמעו את חליווה אומר כי אליהו לקח שוחד, העדים לכל היותר אישרו את קיום השיחות המוקלטות.

"ס' 10א) לפקודת הראיות (נוסח חדש) תשל"א 1971 קובע :

(א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו

אלה ..."

משמע ס' 10א לפקודת הראיות דן בתנאי הקבילות רק בהליך הפלילי ולא בהליך אזרחי ועל כן יש לדחות טענת חליווה בעניין אי קבילות האמרה על פי סעיף זה (ראה קדמי על הראיות, חלק ראשון, מהדורת 2003 עמ' 31), בהליך דן.

כן טען חליווה כי גם בהנחה שהקלטות מוכיחות את טענת אליהו הוכח כי השיחה שהתנהלה בין אליהו להרבט עברה "בישול" קרי, הורדו ממנה קטעים (ראה ס' 31 לחוות הדעת מטעם הנתבעים). אליהו הגיש מטעמו חוות דעת נגדית. לדעת המומחה מטעם הנתבעים חוות הדעת מטעם אליהו אינה מתייחסת לנקודות שבא הקלטת עברה "בישול".

ראשית, לעניין "הבישול" הנטען, המומחה מטעם הנתבעים העיד (בעמ' 109) כי אין שום אפשרות לבדוק מתי נערך אותו "בישול" ומאחר שהקלטת הייתה הן אצל התובע והן אצל הנתבעים, לא ברור על ידי מי נעשה "הבישול" אם אכן נעשה.

שנית, בשני התמלילים גם זה שצירף אליהו לתצהירו לצורך הוכחת טענותיו וגם התמליל שצורף לתצהיר חליווה (נספח לו') מאשר הרבט כי חליווה סיפר לו כי אליהו לקח שוחד. "הבישול" אם נעשה לא נעשה בנקודה זו ועל כן טענה זו נדחת.

שלישית, בתמליל שצירף אליהו לתצהירו (נספח כז') נכתב כך "קטע מתמליל שיחה שנערכה בין עו"ד רון הרבט ובין בני אליהו" משמע אליהו לא ציטט את השיחה כולה אלא חלק ממנה. להלן דבריו כפי שהופיעו בתמליל שהגיש חליווה :

"ש. הוא דיבר איתך על זה כביכול שאני לקחתי שוחד נכון ?

ת. כן... אבל אל תבקש ממני לבוא ולהצהיר על זה בביהמ"ש.

ש. הוא אמר לך מה השוחד ?

ת: לא. אני חושב שקיבלת כסף או משהו אני לא יודע, שאתה קיבלת איזה שהיא מעטפה פה במשרד, מתנה אולי לחג או משהו מעטפה... אני אגיד לך אני לא זוכר כל כך את הפרטים... האמת היא שלא התעמקתי לא התעמקתי".

בעדותו העיד מר הרבט (עמ' 129 לפרוטוקול) כך :

"אני לא זוכר סיפור של שוחד וכסף, לא זוכר את הדברים אלה, אני גם לא יודע באיזה קונטקט (כך במקור י. א) הדברים נאמרו פה. צריך לבדוק אם זה שאלה או תשובה".

מדבריו של הרבט לא ניתן ללמוד בוודאות כי אכן חליווה סיפר לו שאליהו קיבל שוחד. בעדותו הוא לא זכר דבר. מה גם שדבריו בתמליל אינם החלטיים, הוא לא זכר בבהירות דברים שנאמרו לו ע"י חליווה, הוא לא ידע באיזה אופן ניתן השוחד (גם בתמליל וגם בעדות). נראה שדבריו נועדו לרצות את אליהו או להשמיע לו את אשר חפץ. על כן אני סבור שאין להסתמך על עדותו להוכחת טענת אליהו כי חליווה אמר לו שאליהו לקח שוחד.

להוכחת טענתו הסתמך אליהו גם על עדותו של מר שמוליק חרמש, יו"ר ועדת הביקורת בטבריה.

חרמש לא הגיש תצהיר עדות ראשית אודות השיחה הנ"ל.

בתמליל (נספח כז' לתצהיר אליהו) נשאל חרמש כך :

**"בני: ... נכון שחיים חליווה אמר לך שאני לקחתי שוחד וכל זה .
שמוליק : נכון" .**

כשנשאל חרמש בעדותו באם הוא מודע למסכת ההאשמות ההדדיות בין השניים ענה כך :

"לא לתוכן העניין הפנימי, ידעתי שיש האשמות ושזה הוגש לבית המשפט , ניגשתי לעו"ד מס והוא אמר לי לא להתערב בנושאים שהם במסגרת בית המשפט". (עמ' 74 לעדותו).

עדותו זו נסתרת נוכח העובדה שחרמש קיבל מכתב בעניין ההאשמות ההדדיות מחליווה ואף השיב לו (נספחים ל"ב, ל"ד לתצהיר חליווה).

כמו כן נשאל בחקירתו :

**"ש. אחרי האירוע פנה אלייך חיים ואמר לך שהיה משהו לא בסדר, שהוא ראה את המבקר לוקח מתנה מקבלן טברייני, זה נכון .
ת. לא יודע אם במילים האלה , הוא פנה אלי ואמר שהמבקר עשה מעשה וקיבל משהו, מה שכתוב בתמליל".** (ההדגשה שלי י.א.)

בעדותו בעמ' 72 לפרוטוקול העיד כי במעמד השיחה בינו ובין הנתבע היה נוכח הרבט. הרבט, לא ציין זאת ואף אליהו לא ציין זאת.

כמו כן העיד בעמוד 76 :

**"ש. אתה מקבל דיווח שמבקר העיר שלך מקבל מתנה מקבלן טברייני .
ת. אתה אומר כך . קיבלתי דיווח כזה מחיים".**

לפי עדותו חליווה סיפר לחרמש כי אליהו נצפה לוקח מתנה מקבלן ולא שוחד (זה המונח אותו אישר בעדותו).

הסתירות בדברי העד ואי הדיוקים כפי שצויינו לעיל מעידים על חוסר מהימנותו. לכך יש להוסיף את העובדה כי כל אשר עשה חרמש הוא לאשר את האמור בתמליל ולא העיד מפורשות כי חליווה אמר לו כי אליהו נטל שוחד. לכן לא מצאתי להסתמך על עדותו (ועל התמליל) לצורך הוכחת טענה זו.

מהעדויות שהובאו בפני לא הוכח ברמה הדרושה כי חליווה אכן אמר כי אליהו נטל שוחד .

לאור האמור לעיל אני קובע כי דין התביעה להידחות.

ת.א 2364/01 חליווה ונוכח הצפון נ' אליהו

טענות התובעים

לטענת חליווה ו"כוכב הצפון" (להלן: "התובעים") גייס אליהו את תפקידו שנועד לביקורת גרידא, נטל לעצמו זכויות וסמכויות ביצועיות שאין לו, חרג מסמכויותיו, חרג מתפקידו כמבקר למען ניגוח חליווה, הכפשת שמו, פגיעה בפרנסתו, והכל בניגוד אינטרסים מובהק. התובעים טענו כי אליהו עוול כלפיהם עוולת לשון הרע בפרסומים שלהלן:

- א. בפרסומו כל האמור בדו"ח הביניים מיום 15.6.01, שכלל ביקורת מגמתית על התובע ועל "כוכב הצפון".
- ב. בשליחת מכתבים, למר פאיק גבאי ביום 2.8.00, למנהלי מתנ"סים ובתי ספר ביום 12.9.00 ולגזבר העירייה ביום 5.9.00.
- ג. בשליחת מכתב מיום 25.9.01 לראש העיר שהעתק ממנו נשלח לחבר מועצת העיר, מזכיר העירייה, והיועץ המשפטי לעירייה, בו הכפיש את שמו של חליווה והציג אותו כמי "שידו בכל".
- ד. בתלונות שהגיש הנתבע למשטרה ולמועצת העיתונות.
- ה. בכך שקילל וגידף את חליווה, לרבות כינוי "אידיוט" פעמיים בלשכת ראש העיר.
- ו. בפרסום דו"ח מבקר העירייה השנתי לשנת 1999-2000.

לטענת חליווה הדברים מהווים לשון הרע בגלל שהם נועדו להשפיל את התובעים בעיני הבריות או לעשותם מטרה לשנאה, בוז או לעג מצידם וכן לפגוע בתובעים ובמשרתם ובעסקם. חליווה תבע בגין נזקיו סך של 250,000 ₪ ואילו כוכב הצפון תבעה בגין נזקיה סך של 100,000 ₪. בסיכומיהם טענו התובעים כי הפרסומים גרמו לנזק שאינו ממוני ועל פי ס' 7(א)(ב) לחוק, ביהמ"ש רשאי לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק. ועל כן תבעו סכום של 50,000 ₪ בגין כל פירסום.

טענות הנתבע- אליהו

אליהו הכחיש את טענות התובעים וטען כי יש לדחות את התביעה על הסף. כן טען כי התובעים עושים שימוש לרעה בהליכי משפט, תביעה זו הוגשה כנגד תביעתו, ומעיתוי הגשתה ונוסחה עולה כי מדובר בתביעת סרק אשר הוגשה בחוסר תום לב. לטענת אליהו, המבקר והמסמכים שיוצאים תחת ידו חייבים להיות חופשיים ממורא של תביעות סרק כמו התביעה דנן.

לטענתו נספחים ו', ט', י', י"א ו- יג' (הדו"ח, מכתב לגזבר ולמנהלי המתנ"סים, מכתב לראש העיר) לכתב התביעה נכתבו כולם במסגרת ותוך מילוי תפקידו ואין להגישם כראיה בהליך משפטי וזאת עפ"י ס' 10 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב- 1992 וס' 170 (ג) לפקודת הראיות.

לטענתו, התובעים אינם זכאים לבקר את דו"ח המבקר שהנו מסמך פנימי וחסוי שלא היה צריך להיות בידם.

עוד טען כי כל פעולותיו נעשו בתום לב, בתחום סמכותו ובתוקף תפקידו ועל כן אין כל עילה לתביעה כנגדו, כמו כן תוכנם של הפרסומים אינו מהווה לשון הרע.

כן נטען כי למבקר העירייה שיקול דעת בלעדי לנושאים ולגופים המבוקרים על ידו, כפי שנקבע ב**פקודת העיריות** – וניסיון התובעים למנוע ממנו לחשוף את האמת רק מעיד על חוסר תום ליבם. כן נטען כי הוא הונחה ע"י שיקולי שוויון, יעילות וחסכון של כספי הציבור כאשר המליץ על "לוח צדק".

כן טען אליהו כי הדו"ח מתייחס לכל העיתונים המופצים בעיר אשר איתם עובדת הרשות ואי שביעות רצונם של התובעים מהדו"ח אינה שוללת את מקצועיותו. לטענתו, הוא מבצע מידי שנה ביקורת מערכתית של גופים פנימיים בעירייה, גופים עירוניים וגופים תקציביים על פי תוכנית עבודה וביקורת אד-הוק של נושאים שעולים במהלך השנה, ומחובתו כמבקר, כאשר פונים אליו לחקירת נושא מסוים, לבדקו ולהעביר המלצותיו. עוד טען כי לתובעים לא נגרם נזק כלשהו וגם אם נגרם אין כל קשר סיבתי בינם ובין מעשיו וכל הנזקים נגרמו, אם נגרמו, באשם התורם והמכריע של התובעים. לטענתו, אין אמת בטענה כי כינה את התובע "אידיוט". עוד טען כי כל אשר פרסם הוא אמת והיה בפרסום עניין ציבורי וכן כי העברת ביקורת אינה בבחינת פרסום, שכן המבקר פועל כידו הארוכה של שולחו ובכל מקרה עומדות לו ההגנות המופיעות בס' 15 **לחוק איסור לשון הרע**.

דין

דו"ח הביניים (נספח ז' לתצהיר חליוה) והדו"ח הסופי

אליהו טען כי דברי הביקורת המובאים בדוח נופלים לגדרו של לשון הרע כהגדרתו בחוק אך ס' 170 **לפקודת העיריות** וס' 10 לחוק הביקורת אינם מאפשרים הצגה כראייה במשפט של דו"חות או מסמכים היוצאים תחת ידו של המבקר תוך מילוי תפקידו.

ס' 170 (ג) **לפקודת העיריות** קובע :

" חומר שאינו ראיה (תיקון: תשס"ב)

דוחות המבקר, חוות דעת או כל מסמך אחר שהוציא או שהכין מבקר העירייה במילוי תפקידו, לא ישמשו ראיה בכל הליך משפטי, אך לא יהיו פסולים בשל כך לשמש ראיה בהליך משמעתי".

ס' 10 **לחוק הביקורת הפנימית** החל על גופים ציבוריים קובע :

"דו"ח, חוות דעת או כל מסמך אחר שהוציא או הכין מבקר פנימי במילוי תפקידו לא ישמשו כראייה בכל הליך משפטי, אך לא יהיו פסולים בשל כך לשמש ראיה בהליך משמעתי".

לטענת התובעים, אין לפרש את ס' 10 **לחוק הביקורת הפנימית** כמשמעו מקום בו המבקר מנצל לרעה את כוח משרתו ומבצע את עבודתו באופן מגמתי, במקרה כזה אין הוא חסין מתביעה.

לטענת התובעים הפרסום הנ"ל מהווה לשון הרע בהתאם לס' 1 לחוק, הואיל שהוא נועד לפגוע פגיעה בפרנסתם, בעסקם ובמשלח ידם של התובעים.

לטענתם, הדו"ח נוסח על רקע סכסוך בין הצדדים, כלל השוואות מגמתיות, לא מקצועיות ואף המליץ להפסיק את ההתקשרות בין העירייה לתובעת. הדו"ח קבע לוח צדק לפיו יחולקו הפרסומים בשווה בין המקומונים מבלי להתייחס לפרמטרים חשובים.

כן נטען כי אליהו אינו ראוי לפרסם דו"ח שלא נכלל במסגרת תוכנית העבודה השנתית (נספח יג' לתצהיר חליווה) על מנת לבדוק אדם שעמו הוא בסכסוך.

לטענת אליהו הדו"ח לא היה פועל יוצא של הכתבות ולו רצה "לחסל חשבונות" עם חליווה, יכול היה לעשות כן מייד, בסמוך לפרסום הכתבות בעיתון ולא ביוני 2000.

סבורני כי יש לדחות את טענת חליווה כי המבקר אינו ראוי לערוך דו"ח שאינו במסגרת עבודתו השנתית. [פקודת העיריות](#) מסמיכה את הנתבע לערוך דו"ח ובכל היקף גם כזה שלא נזכר בתוכנית השנתית.

ס' 170 (ג) [לפקודת העיריות](#) מסמיך את המבקר לבקר את נושאי הביקורת בתקופה פלונית על פי שיקול דעתו.

כמו כן אליהו העיד כי בתוכנית העבודה המקורית שלו כמבקר הוא מציין מפורשות שהוא מבצע ביקורות מערכתיות לצד ביקורות אד הוק ותוכנית העבודה שהוצגה (נספח יג' לתצהיר חליווה) אינה משקפת את תוכנית העבודה שלו (עדונו בעמ' 46).

טענת אליהו שעליה חזר בעדותו כי הדו"ח הנ"ל שנכתב לבקשת שני עורכי מקומונים, נעשה במסגרת תפקידו לחקור את מעשי הרשות וביניהם את ההתקשרות בין הרשות למקומונים לצורך פרסום בהם, לא נסתרה. העובדה כי לא נכתבה תלונה של הפונים ו/או כי הוא לא ניהל פרוטוקול של הישיבה שנערכה בינו ובין עורכי העיתונים אינה מוכיחה כי השניים לא פנו אליו לבדיקת העניין.

בעניין זה העיד מר יואל ראש כך (עדונו בעמ' 68):

"ש....אתה זוכר אם פנית אליו בכתב.

ת. אני חושב בטלפון, נדמה לי שבפעם הראשונה בטלפון.

ובהמשך " לא פניתי אליו בכתב" .

באשר לפרסום השביעי, דו"ח הביקורת הסופי (חלקו הרלוונטי – נספח ל"ה לתצהיר) שפורסם לאחר הסכסוך בין הצדדים, נטען כי בפרסום בדו"ח הנ"ל חזר המבקר על מסקנות דו"ח הביניים ללא בדיקה.

אמנם ההגדרה שבסעיף 1(1) היא הגדרה רחבה שמתארת את מהותה של לשון הרע כפרסום העלול לפגוע בשמו הטוב של אדם בעיני אחרים ולפגום בהערכתו בעיני הבריות ([ע"א 1104/00 אפל נ' חסון ואח', פ"ד נו\(2\) 607](#)) אך הדו"ח נעשה במסגרת תפקידו של אליהו כמבקר פעולות של רשות מקומית. הוא גובה במספרים המוכיחים את טענותיו ועל כן הוא פרסום מותר על פי ס' 13

(9) לחוק לשון הרע אשר קובע :

”13(9) לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי –

פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור.”

כמו כן אדם המפרסם פירסום הנחזה להיות לשון הרע במסגרת הסעיף הנ”ל ייהנה מהגנה מוחלטת גם אם הפרסום כוזב וגם אם פעל בזדון (שנהר 191) ועל כן הדו”ח הנו פרסום מותר ואינו יכול לשמש כעילה לתביעה.

ייתכן כי חלק מהמינוחים בהם השתמש אין להם מקום בדו”ח כך למשל בעמ’ 79 :
 ”חשוב לציין, כי על אף האמור לעיל, אין הכוונה לכל המקומונים אלא למיעוט זניח **שאיכותם היא בבחינת תעודת עניות למקצוע העיתונות**” { (ההדגשה שלי י. א) לפי עדותו בעמ’ 56 ובעמ’ 166 הכוונה היא לתובעים} אך עדיין הדו”ח חוסה תחת צילה של ההגנה הקבועה בס’ 13 (9) לחוק.

לסיכום, שני הדו”חות אינם עולים בגדר דיבתם של התובעים. הדו”חות עוסקים ב”פרסומים במקומונים” ובביקורת על הדרך בה מקצה עיריית טבריה כספים לנושא ועל כך שלא קוימו ההוראות בדבר המכרזים.

הדו”חות הנם דו”חות פנימיים שנערכו ע”י אליהו בתוקף היותו מבקר עירייה ואינם קבילים כראיה בביהמ”ש גם אם אליהו בעצמו הגישם כראייה וזאת על פי ס’ 10 לחוק הביקורת וס’ 170 (ג) **לפקודת העיריות**, מה גם שדו”חות אלה לא יכולים לשמש כעילה למשפט אזרחי מאחר שהם פרסומים מותרים על פי ס’ 13(9) **לחוק איסור לשון הרע**.
 על כן טענת חליווה כי בדו”חות הנ”ל הוציא אליהו דיבתו נדחית.

מכתב לפאיק גבאי ולמנהלי המתנ”סים (נספחים י”ז, י”ח לתצהיר חליווה)

במכתב למר פאיק גבאי יו”ר המועצה למניעת תאונות דרכים (גוף המתקצב ע”י עיריית טבריה) פונה אליהו בבקשה לאמץ את ”לוח הצדק” ולחלק באופן שוויוני את הפרסום במקומונים.
 כך גם במכתב למנהלי המתנ”סים ולמנהלי בתי הספר – רשת עמל (נספח י”ח לתצהיר חליווה).
 לטענת התובעים, הוצאת המכתב לא הייתה בסמכות המבקר ונעשה בניגוד אינטרסים. כן טענו כי במכתב הנ”ל הציג אליהו את התובעים כמי שעיתונם קיבל כספי עירייה שלא כדין.
 כן נטען כי הפרסום נועד או עלול לפגוע בעסקם של התובעים וכך גם היה בפועל (ראה ס’ 30 לתצהיר חליווה). להוכחת הטענה הובאה עדותו של מר איציק נחום בעמ’ 138 לפרוטוקול שהעיד כי דרישת המבקר לפזר את הפרסומים גרמה לביטול ההסדר עם העיתון - שבתמורה לפרסום בעיתון יהיה דף כתבות לבית הספר.
 לטענת אליהו, ראוי היה בעיניו לפנות כמבקר ולבקש לפעול לתיקון הליקויים (עמ’ 156 לעדותו).
 איני סבור כי יש במכתבים המופנים לעובדי ציבור בגוף ציבורי המתקצבים ע”י העירייה המורים / המבקשים מהם לפעול על פי הנחיות הדו”ח והמלצותיו הוצאת לשון הרע כמשמעו בחוק גם אם נעשו הם בחריגה מסמכות המבקר (שבעניין זה איני דן כפי שיפורט להלן).
 במכתב אין אמירה כי מאן דהוא פעל באופן בלתי חוקי או קיבל כספים שלא כדין.

לא נעלמה מעיני העובדה כי על פי חוות דעתו של היועץ המשפטי של העירייה פעולה זו נעשתה בחוסר סמכות, אך גם עו"ד מס העיד בעדותו כי כיועץ משפטי של העירייה לא מצא כל פגם וחוסר תום לב מצד אליהו (עמ' 134 לעדותו).

כמו כן גם אם הייתה דיבה לכאורה בהוצאת מכתבים אלה היא מוגנת עלפי ס' 13(9) [לחוק איסור לשון הרע](#) המשחרר מאחריות בגין לשון הרע פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות. המכתבים הנ"ל הוצאו במסגרת תפקידו של אליהו ועניינם ישום המלצותיו בדו"ח ועל כן תוכנם מוגן מפני תביעת לשון הרע.

המכתב אל בועז יוסף- גזבר העירייה (נספח יט' לתצהיר חליווה).

במכתב זה דורש אליהו מגזבר העירייה שלא לשלם לתובעים בגין מודעה שלא בהתאם למוזמן (הכוללת את שמו של ויקטור מימון) אשר פורסמה ביום-1.9.00. לטענת חליווה זוהי אינה ביקורת אלא הוראה ביצועית שנועדה לפגוע בפרנסת התובעים ובמשלח ידם. לטענת אליהו עם פרסום המודעה פנה גזבר העירייה והתלונן באוזניו על הנוסח שפורסם. כן טען כי זו אינה הנחייה אלא צורת ביטוי (עמ' 157 לעדותו) והראיה לכך שלבסוף זה לא בוצע.

ס' 170 (א) (4) [לפקודת העיריות](#) קובע כי אחר מתפקידי המבקר הוא: **" לבקר את הנהלת חשבונות העירייה ולבדוק אם דרכי החזקת כספי העירייה ושמירת רכושה והחזקתו מניחות את הדעת"**. ס' זה אמנם מסמיך את המבקר לבדוק את דרכי החזקת הכספים אך לא מקנה סמכות ביצועית להורות שלא לשלם כספים לגורם כלשהו. גם אם אכן חרג אליהו מסמכותו איני סבור כי מכתב זה פגע במשלח ידו של חליווה שהרי לבסוף שולמה תמורת ההודעה לחליווה ובקשתו של אליהו לא בוצעה. גם לא הוכח בפניי מעבר לטענה לנזק כספי שנדחתה, שהדבר גרם לפגיעה בשם טוב של חליווה.

מכתבו של אליהו לראש העיר(נספח כ"ב לתצהיר חליווה)

לטענת התובעים, לאחר שהועלה נושא סמכויות המבקר על סדר יום המועצה (וזאת בעקבות הסכסוך בין הצדדים ביום 25.9.00) ולאחר מתן חוות הדעת מטעם היועץ המשפטי של העירייה שנתן הנחייה לבטל את הנחיותיו של אליהו למנהלי האגפים, כתב אליהו מכתב לראש העיר ובו הטיל דופי בחליווה והאשימו כמי שידו בכל. להלן דבריו:

" יצאתי מן הישיבה בתחושה, כי הדיון המתנהל הוא בבחינת "הקול קול עשוי והידיים ידי יעקב" תחושתו היא כי הדיון כמו גם ההחלטה לא היו אלא כזי לרצות אדם זה או אחר "

סבורני כי בעיני האדם הסביר אין באמור במכתב זה משום לשון הרע על חליווה על אף העובדה כי אליהו בעדותו (בעמ' 55) אישר שמשמעות הביטוי הנ"ל הוא שיוזם נושא הישיבה היה חליווה. במכתב זה העלה אליהו ביקורת כנגד החלטת ההנהלה שנועדה לרצות אדם מסוים. הביקורת מופנית **כלפי ראש העיר וכלפי המועצה** על ההחלטה לתת בישיבת המועצה סקירה על תפקיד המבקר **ולא כלפי חליווה** אשר אין לו ולא יכולה להיות לו עמדה בעניין. כמו כן המכתב הנ"ל הוצא במסגרת מילוי תפקידו ועל כן אני סבור כי הוא פרסום המוגן על פי ס' 13(9) לחוק אשר קובע הגנה מוחלטת שלצורך תחולתה לא נדרש כי הפרסום יהיה אמת, שהפרסום ייעשה בתום לב או שיהיה עניין ציבורי בפרסומו. בניגוד לדרך האיזון הרגילה בין הזכות לשם טוב למול חופש הביטוי, בחינת הגנת סעיף 13 (9) לחוק הינה בעיקרה בדיקת זהות אומר הדברים ולא בדיקת תוכן דבריו או נסיבות אמירתם {ראה [ת.א. \(שלום חיפה \) 25569/01](#) עוזי יעקובוביץ נ' עטאף חאגי' מאגר נבו} ועל כן עומדת לאליהו הגנה זו. מכל מקום לא הוכח בפניי שנגרם לחליווה נזק כלשהו ממכתב זה.

התלונות

תלונה למשטרה מיום 27.6.00 (נספח טו' לתצהיר חליווה)

תלונת הנתבע למשטרה מוגנת על פי ההגנה הקבועה בס' 15 (8) לחוק אשר קובע:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו :
"(8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בעניין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בעניין המשמש נושא התלונה. ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה."

הגשת תלונה למשטרה בה מובע בתום-לב חשד על פלוני אינה יכולה לשמש כשלעצמה עילה לתביעה בשל איסור לשון הרע. תלונתו של אזרח, החושד בתום-לב במעשה עבירה של אחר והמופנית למשטרה, המופקדת על-פי החוק על חקירת עבירות, אינה צריכה לגרור אחריה מסקנה כי בשל שימוש זה בזכותו של אזרח להתלונן בפני מי שמוסמך לכך, התחייב במעשה עוולה ([ע"א 310/74 אליהו שיטרית נ' שלמה מזרחי, פ"ד ל \(1\) 389, 392-391](#)).

ס' 16 לחוק קובע כי:

16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

דבר התלונה לא פורסם בשום מקום לרבות העיתונות כמו כן לא הוכח כי התלונה שקרית וכי לא נאמרו הביטויים שהוזכרו בתלונה ("אני אחפש אותך") שהרי גם העד הרצל שימחה בחקירתו במשטרה (נספח יד' לתצהיר חליווה) העיד כי חליווה אמר אני אחפש ואבקר את בני כעיתונאי (נראה כי האחרון הגמיש את דבריו) ועל כן אליהו לא חרג מגדר הסביר (כנדרש בס' 16 לחוק) בתלונתו ומשכך עומדת לו ההגנה הקבועה בס' 15 (8) לחוק.

תלונה למועצת העיתונות (נספח כו' לתצהיר חליווה)

בתלונה נכתב כך :

"מר חליווה משתמש באופן בוטה בעט שבידיו על מנת ליצור אווירה אלימה שכל תכליתה לקדם את ענייניו האישיים".

ובהמשך " חליווה כותב ומפרסם כתבות מוזמנות שלו ושל מקורביו המשבחות או תוקפות אדם זה או אחר , הכל לטובת ענייניו האישיים".

בתלונה זו מפרט אליהו את שלוש הכתבות וסוקר את הדברים שלדעתו מנוגדים לכללי האתיקה.

על אף חומרת הדברים המובאים בה, תלונה זו מוגנת על פי ס' 15(8) לחוק .

הנימוקים שהובאו לעיל בעניין התלונה למשטרה יפים גם לכאן.

בית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות, הוא הגורם המוסמך שבו ניתן לברר תלונות על הפרת כללי האתיקה לעיתונות. בתלונה זו מביא אליהו את מה שנראה בעיניו כהפרות של כללי האתיקה, הוא אף כותב בפתיח התלונה כך :

"ברצוני להביא בפניכם מס' אירועים אשר לכאורה יש בהם עבירות על אתיקה

עיתונאית"

כאשר הגיש אליהו את התלונה הוא האמין באמיתות דבריו ועל כן תלונתו נעשתה בגדר הסביר (כפי שמורה ס' 16 לחוק) ואין לחייבו משום כך במעשה עוולה ועל כן אני סבור שכאשר הגישה לרשות המוסמכת לחקור בדבר, לא חרג מדרישת תום הלב המהווה את אחד התנאים לתחולת ההגנה הנ"ל.

הכינוי "אידיוט"

אליהו הכחיש את הטענה כי כינה את חליווה אידיוט ביום 12.9.00 בנוכחות עובדי לשכת ראש העיר.

בתמליל שצורף כנספח כ"ז לתצהיר אליהו בת.א [2163/00](#) מתועדת שיחה בין אליהו לחרמש :

"שמוליק: עכשיו תגיד הוא אמר שאתה אמרת לו מטומטם או משהו כזה.

בני: מה פתאום הוא טוען אני ראיתי שם מישהו בחוף...נכנס יוצא מהחניה ...אז אמרתי

אידיוט, הוא אמר לי למה אתה אומר לי אידיוט אמרתי לו אני אמרתי לך אידיוט?".

עולה מהתאור הנ"ל לכל היותר שאליהו תמה על כך שחליווה סבר שאליהו קרא לו "אידיוט".

בעמ' 167 לפרוטוקול המשיך אליהו להכחיש כי אמר זאת לחליווה. מכאן שכנגד טענת חליווה עומדת עדותו המכחישה של אליהו. גם בהנחה ואכן הוטח הכינוי "אידיוט" כלפי חליווה בבוא ביהמ"ש להכריע בשאלה האם דברי גידוף מהווים לשון הרע ישקול ביהמ"ש לא רק את הנורמות החברתיות במקום בו נאמרו הדברים אלא את הנימה, את הקול ואת ההקשר שבהם נאמרו הדברים. אם יתברר כי הדברים נאמרו ברוגז או בכעס ייטה ביהמ"ש לא לראותם כ"לשון הרע" (ראה א. [שנהר, דיני לשון הרע עמ' 133](#)). לטעמי, אין להיתלות בפסק דינו של ביהמ"ש זה [בת.א 1566/02](#) דניאל אזולאי נ' מאיר אפרגן אשר צוטט ע"י התובעים מאחר ששם הנסיבות היו שונות. בפס"ד אזולאי נאמרו ביטויים חריפים נוספים על הנפגע במהלך חקירה וכן לא עמדה לנתבע הגנת תום הלב הקבועה בס' 15 (ב) מאחר שכנה את התובע אידיוט מס' פעמים שלא בשל התנהגות ששימשה לחקירה אלא משום שסירב להתוודא בפניו. במקרה דנן, לא שוכנעתי נוכח המפורט לעיל כי אליהו כינה את חליווה "אידיוט". גם אם היה מוכח בפניי כי אליהו אכן אמר זאת לחליווה כבר נפסק כי לא כל קללה מהווה לשון הרע במיוחד לאור העובדה שביטויים מסוג זה הפכו לצערנו חלק משגרת החיים החברתיים במדינתנו (ראה [ע"א 534/65](#) דיאב נ' דיאב, פד"ד כ (2) 269). על כן טענת חליווה כי אליהו הוציא דיבתי בכנותו "אידיוט" נדחית.

טענת החריגה מסמכות וניגוד עניינים מצד אליהו

לטענת אליהו, הפרסומים (הדו"חות והמכתבים שהוזכרו לעיל) נעשו בתום לב ו/או תוך כדי מילוי תפקידו והמכתבים האחרים שבגינם נתבע אליהו עסקו בקיום ההמלצות/הנחיות שניתנו בדו"ח. לטענת חליווה על פי הודאת אליהו בעצמו הסכסוך בינו ובין התובע החל ביום 27.6.00 עת הגיש נגד חליווה תלונה במשטרה (ראה עמ' 52 לפרוטוקול) ועל כן כל הפרסומים שנקט אליהו (למעט דו"ח הביניים) היו אחרי פרוץ הסכסוך אשר הניע את אליהו לחרוג מסמכותו כדי לגרום נזק לתובעים ע"י גיוס משרתו, משרת המבקר, כאשר הוא מצוי בעמדה של ניגוד אינטרסים. בנספח ל' לתצהיר חליווה, מכתב ראש העיר, נכתב כך:

"לא ידוע לי על בכיר כלשהו בעיריית טבריה שיש לו אינטרס אישי בעניין, למעט אחד

והוא אתה – המבקר".

כמו כן בתצהירו של מר מוטי מרדכי בס' 8 :

"לדוגמא: בשלהי כהונתי התוודעתי לאמוציות האישיות שגילה המבקר כלפי חיים

חליווה, ראיתי איך סכסוך אישי בין המבקר ובין מר חליווה, על רקע כתבה במקומון

כוכב הצפון מוביל את המבקר לחבר דו"ח ביקורת".

לטענת חליווה, ניתן ללמוד על חוסר תום לב של אליהו מתוכן הפרסום, מלשונו ומהמגמתית שבו. כן ניתן ללמוד על כך מחריגה של אליהו מסמכותו וממניעיו שהוכחו בבית המשפט.

כן מתקיימת לטענתו החזקה בס' 16(ב) (3) לחוק כי הוכח שהמפרסם נתכוון ע"י הפרסום לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה להגנת הערכים המוגנים ע"י ס' 15 לחוק ועל כן נשללת הגנת תום הלב.

טענת אליהו לפיה, בכל הנוגע לטענות התובעים כנגדו לגבי פעולה בניגוד עניינים ובחוסר סמכות היה עליהם להפנות את תביעתם לבג"צ (לפי זמן הגשתה) שהוא הערכאה המוסמכת לדון בעילה נגד נושא משרה ברשות ציבורית נכונה היא ככל שמתבקש סעד בתקיפה ישירה של פעולת המבקר.

אין היא נכונה במקרה דנן בו נבחנת התנהגות המבקר במסגרת הסמכות הנגררת הנתונה לביהמ"ש לפי ס' 76 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב) התשמ"ד-1984. כמו כן כבר נפסק כי אפילו אם הטענה כי המפרסם התכוון או אפילו היה מודע לכך שהפרסום עלול לפגוע בנפגע אין משנה כוונת המפרסם (ראה ע"א 809/89 משעור נ' חביבי פ"ד מז' (1) 1) ועל כן גם פרסום שנתכוון לפגוע בנפגע לא תישלל ההגנה עליו אם האמין המפרסם בנכונות הפרסום. (ראה שנהר עמ' 305).

לאור האמור לעיל אני דוחה את הטענות בדבר חוסר תום של אליהו הנובע מן העובדה שפעל בחוסר סמכות ובניגוד עניינים.

לאור כל האמור לעיל אני קובע כי דין התביעה להידחות.

ת.א. 2029/03 חיים חליווה נגד בני אליהו

טענות התובע - חליווה

תביעה זו הוגשה תחילה בסדר דין מהיר ובהחלטתו מיום 29.6.05 העבירה כבוד השופט אטרש לפסים של סדר דין רגיל. כמו כן ביום 23.2.2006 התקבלה הסכמה דיונית כדלהלן:

"הואיל שהקלטת עליה מבוססת התביעה וכן התמליל מוצגים ממילא בתביעה אחרת המתנהלת בין הצדדים (בת.א. 2163/00), כמו כן מעידים באותה תביעה הצדדים לאותה שיחה, יוגשו סיכומי טענות הצדדים בכתב על יסוד הראיות שיתבררו בת.א. 2163/00 בנוגע לקלטת ולתמליל ולעדויות לשיחה".

לטענת חליווה, ביום שאינו ידוע נערכה שיחה בין אליהו ובין מר רון הרבט (להלן: "הרבט"), קבלן בניין ובמהלכה הוציא אליהו דיבתו כאשר אמר דברים העלולים להשפיל אותו בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, בוז, לעג, לבזותו בשל מעשיו, התנהגות או תכונות המיוחסות לו. שיחה זו הוקלטה ע"י אליהו ותמליל חלקי ממנה המסתיר את דברי לשון הרע הוגש לביהמ"ש במסגרת ת.א. 2163/00. רק לאחר שביהמ"ש הורה על המצאת הקלטת המקורית לתובע גילה חליווה כי אליהו הוציא עליו לשון הרע כמשמעו בס' 1 לחוק. במסגרת תביעתו עתר התובע לחייב את אליהו בפיצויים ע"ס 50,000 ₪ בגין נזק לא ממוני.

טענות הנתבע- אליהו

לטענת אליהו, חליוה עושה שימוש לרעה בהליכי ביהמ"ש תוך גרימת סרבול דיוני ע"י הוספת תביעה נוספת לתביעות שמתנהלות בין הצדדים ([ת.א 2163/00](#) וכן 2364/01 במאוחד).

לטענתו, את השיחה עם הרבט הקליט לצורך הגנה על שמו הטוב בשל החשש שמא האחרון פועל בשמו של חליוה. תמליל השיחה הוגש על ידי אליהו במסגרת ההליכים המקדמיים בתביעה הראשית (2163/00) על מנת להוכיח שחליוה מכפיש את שמו כמי שקיבל שוחד ממורד.

לטענתו, התביעה דנן נעדרת עילה. כן טען כי חליוה עותר לבית המשפט כשאינן כפיו נקיות ואינו תם לב ובאמצעות החלטה בתביעה זו הוא מנסה לתקוף בעקיפין החלטה שיפוטית עתידית.

לטענתו, תפקידו כמבקר מקנה לו חסינות כדי שיוכל לבצע עבודתו ללא מורא וחשש. הסדר החסינות אשר קבוע בס' 13 לחוק נועד להגן על תפקיד המבקר מפגיעה באופיו האובייקטיבי. כמו כן טען כי עומדות לו ההגנות המופיעות בס' 15 לחוק ובמיוחד האמור בס' 15(2)–15(8) לחוק שחייבוהו לבצע את הביקורת ולהעביר ממצאיו.

כן טען כי כל פעולותיו נעשו בתום לב, בתחום סמכותו כדין ובתוקף תפקידו תוך חתירה למימוש יעדי יעילות חסכון ושוויון ואין כל עילה לתביעה כנגדו, כך שאין מקום להטיל עליו אחריות אישית.

לטענתו חליוה מציג את דבריו בתמליל בצורה מסולפת ומגמתית.

כך למשל לגבי האמור בס' 8(ג) לתמלילי והאמור בו (אישור דברי הרבט כי חליוה כונה "בן זונה" ע"י אליהו) נטען כי התייחס שם לדברים אחרים אשר הושמטו מהתמליל כי לא היו ברורים ואין לייחס לו את דבריו של מר הרבט.

כן הוכחו הנזקים.

דיון

יש לבחון האם הפרסומים הנ"ל נופלים לגדרו של לשון הרע? האם הם מהווים פרסום כמשמעו בחוק ובמידה וכן יש לבחון האם קמה לאליהו הגנה השוללת את אחריותו.

אליהו הגיש את הקלטת נשוא תביעה זו במסגרת [ת.א 2163/00](#) להוכחת טענתו כי חליוה אמר לאחרים, כי הוא לוקח שוחד.

במסגרת [ת.א 2163/00](#) טען חליוה כי אין לקבל את הקלטת כראיה להוכחת טענת אליהו כי מדובר באמרת חוץ, כאשר העדים הרבט וחרמש לא אמרו אף לא פעם כי שמעו את חליוה אומר כי אליהו לקח שוחד. כן טען כי הקלטת בושלה אך זה לא מנע ממנו לטעון, בהסתמך על אותה קלטת ש"בושלה" לטענתו, כי אליהו אמר את הדברים המיוחסים לו בס' 8 לכתב התביעה.

אליהו אינו מכחיש כי אמר את הביטויים שמופיעים בס' 8 לכתב התביעה (למעט פרסום ג') שהיה גם בתמליל שהוגש מטעמו ואשר צורף לתצהירו ([בת.א 2163/00](#)) מופיעים אותם ביטויים בשינויים קלים ועל כן מדובר בהודאת בעל דין כי אמר את הדברים הנטענים.

אביא כלשונם את הביטויים שנאמרו על ידי אליהו להרבט כפי שנטען בכתב התביעה:

- א. "עזוב זה בן אדם תראה את הכתבות שלו אז תבין איזה בן אדם הוא. ארבעה מתוך ארבעה בנות הוא כותב ב...מאמר מערכת ארבעה מתוך ארבעה בנות".
- ב. "בכיתה י' גמר זה מה שאני הבנתי ... בכיתה י' זרקו אותו מבית הספר המורה שלו מתה".
- ג. הרבט: "לא הבן זונה הזה בן-זונה". אליהו: "נכון".
- ד. "...אין לי בעיה עם זה עם זה אני אגיד לך שרק יסגור לי את האובר, אני אלחם בו אני אקרע אותו".
- ה. "תשמע הוא מאיים על אנשים...ועכשיו הוא משמיץ ומלכלך את דרור ללוש כי הוא חושב שאבא שלו סידר לו משהו במדגם...".
- ו. "ואני אטיל את מלוא סמכותי אם יש לי סמכות כמבקר כדי לאכוף את הסיפור הזה, כי האדם הזה לא ייחנה מכך שהוא ומתייצב עם נעלי בית וחולצה של מיקי מאוס...".

לחלופין נטען בסיכומים כי חליווה מושתק מלהגיש את התביעה שכן הוא הביא על עצמו בהתנהגותו פרסום (בתיק המתנהל בפומבי) גדול יותר מהשיחה עצמה. לטענת אליהו הציטוט כאילו אישר את דברי הרבט שאמר בן זונה אינם נכונים והם סילוף הציטוט. כן נטען גם לו היה הנתבע אומר את שנטען הרי שהלכה היא שלא כל קללה ו/או גידוף יחשבו כלשון הרע. כן נטען כי האמירות נשוא התביעה אינם אלא "מעשים של מה בכך" ואינם מהווים עוולה נזיקית ועל כן אינם ברי תביעה. עוד נטען כי הציטוטים המופיעים בכתב התביעה, כולם אינם כאלה הנתפסים אצל האדם הסביר כלשון הרע וחלקם נאמר בבדיחות הדעת. כן נטען כי ציטוטים א', ב', ו-ו' הם דעות המובעות על ידי אליהו ואין בהם לקבוע עובדות. כן נטען הציטוט כי מורתו של חליווה מתה בכיתה יוד הנו דרך ציורית לתאר את דעתו של אליהו על חליווה כי "אינו מלומד גדול" והנה בגדר הבעת דעה גרידא ותו לא. אליהו טען להגנות על פי ס' 15 (10) 15 (3) 15 (4) לחוק.

אין ספק כי חלק מהדברים שנאמרו ע"י אליהו כלפי חליווה, נכנסים בגדרו של לשון הרע כמשמעו בחוק מאחר שהם נועדו להשפיל אותו ו/או לבזות אותו בעיני הרבט. מקובלת עלי טענת חליווה כי הרושם הכללי שיוצרים דבריו של אליהו בעיני האדם הסביר הוא שלילי לרבות הביטויים "ארבעה מתוך ארבעה בנות" (הפרסום הראשון שמשמעותו תיאור חליווה כבעל רמה נמוכה) "מי שנזרק מבית הספר" (פרסום שני) ו"מי שמאיים על אנשים שלא מפרסמים במקומו שלו".

ס' 2 לחוק קובע:

2. פרסום מהו

(א) פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות -

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע."

על פי ס' 2 (ב)(1) לחוק ניתן לראות בדברים אלה פרסום לשון הרע מאחר שהדברים הגיעו לאוזנו של אדם אחר זולת הנפגע- להרבט. ועל כן אין בסיס משפטי לטענת אליהו כי לא ניתן לחייבו בהוצאת דיבה שעה שלא הוא יזם את הפרסום הפוגע שנעשה על פי צו שיפוטי. יסוד הפרסום התקיים כאשר סיפר אליהו את הדברים להרבט ולא כאשר התפרסמו הדברים ע"י ביהמ"ש.

משברור, כי בחלק מהאמירות מדובר בפרסום בלשון הרע כמשמעו בחוק, יש לבחון האומנם עומדות לאליהו הגנות הקובעות בחוק או חלק מהן.

באשר לטעויות הלשוניות וכן לעניין הטלת הסמכות, (פרסומים א ו- ו')חלה הגנת ס' 15 (4), אליהו הביע את דעתו ורשמיו על התנהגות חליווה אשר הינו עיתונאי הכותב את דעותיו.

סבורני יש לבחון זאת באמות מידה המעדיפות את חופש הביטוי מאשר את ערך השם הטוב. כמו כן מעיון בכתבה אכן מצויינת הטעות הנ"ל ("ארבעה בנות") ועל כן אמירה זו מוגנת גם על פי ס' 14 לחוק – הגנת אמת הפרסום.

באשר לפרסום ג' בכתב התביעה נכתב כי הרבט אמר על התובע " לא הבן זונה הזה בן זונה " ואליהו ענה "נכון".

אך בתמליל שצורף לתצהיר אליהו [בת.א 2163/00](#) (מיום 20.11.05) נכתב כך: רון: "אל תהיה חבר, אבל הבן זונה הזה בן זונה... אתה יודע? שלושה שבועות..."

הנתבע: "רון מה אני יכול לעשות? אני מחכה שהוא יכתוב שאני לקחתי שוחד.מה אני יכול לעשות עוד מה?".

בשל השוני בתמלילים וקושי אמיתי לפענח איזה מהם משקף את הקלטת ונוכח נטל הראיה המונח על כתפי חליווה כתובע אני קובע שלא הוכח בפניי כי אליהו אכן אמר את הדברים.

באשר לשאר האמירות שנאמרו ע"י אליהו (פרסומים ב. ד. ה).

ס' 7 לחוק מחיל את ס' 4 [לפקודת הנזיקין](#) שקובע :

"לא יראו כעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר- דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך".

סבורני כי ס' זה חל בענייננו ואדם בר דעת ומזג כרגיל בנסיבות שתוארו לעיל לא היה מגיש תביעה על האמירות שפורטו לעיל.

ועוד, תגובה ללשון הרע עשויה במקרים רבים להוות לשון הרע בעצמה. אליהו אשר סבר באותה עת כי חליווה מוציא דיבתו רעה ומפיץ כי לקח שוחד חזר על כך בשיחתו עם הרבט והוסיף את תגובתו ועל כן ניסה להגן על עניין אישי כשר שלו (הגנת ס' 15(3) לחוק).

נראה כי מקצת הדברים נאמרו בעידנא דריתחא בשל העובדה שדובר בשיחה על נושא רגיש מבחינתו של אליהו. חלק מהדברים נאמרו בבדיחות הדעת ואדם סביר היה מבחין בכך שאין מאחוריהן ולא כלום (כך למשל פרסום ב' -האמירה על מות מורת התובע).
 מה גם שלא כל קללה או אמירה פוגעת מהווה לשון הרע במיוחד לאור העובדה שכאלה, הפכו לחלק משגרת החיים החברתיים במדינתנו. (ראה ע"א 534/65 דיאב נ' דיאב, פד"ד כ (2) 269).
 נראה כי גם פרסום ד' (אני אלחם בו אני אקרע אותו וכיוצ"ב) וכן פרסום ה' נאמרו בסערת רגשות, וכאמור על ביהמ"ש לשקול את הנימה, את הקול ואת ההקשר שבהם נאמרו הדברים ואם יתברר כי הדברים נאמרו ברוגז או בכעס ייטה ביהמ"ש לא לראותם כ"לשון הרע" (ראה א. [שנהר דיני לשון הרע עמ' 133](#)).

גם אם שגיתי במסקנתי והדברים נופלים בגדרו של לשון הרע ואין לאליהו הגנה על פי החוק מפני הדברים שאמר, לא נגרם לדעתי לחליווה כל נזק בגינם.
 השיחה הייתה שיחה פרטית אשר נעשתה בעל פה מה גם שכפי שיפורט להלן תוכנה לא נחקק בזיכרונו של הרברט. דבר המעיד על השפעתה של השיחה והנזק שגרמה.
 העד העיד בעדותו בפני ביהמ"ש כי אינו זוכר את הדברים שנאמרו לו ע"י אליהו.
 בעמ' 127 " אני לא זוכר את הדברים" וכן בעמ' 128 אני לא זוכר את השיחה הזאת בכלל".
 וכאשר נשאל אם הוא זוכר את הדברים שנאמרו על ידו השיב כך:
 " אני לא זוכר שום דבר מההתחלה ועד הסוף, אין לי זכרון שש שנים אחורה". (עמ' 129 לעדותו).

וכן בעמ' 129 :

"אם אני לא טועה שמעתי בהקלטה שהוא אומר בקולו שהוא קרא לחיים אדייט בהקלטה עכשיו. מזכרוני אני לא זוכר דבר כזה."

משמע הדברים אשר נאמרו ע"י אליהו אינם זכורים כלל וכלל למי שנאמרו, על כן הנזק שנגרם אם נגרם לא נגרם מהשיחה אלא כתוצאה מבקשת התובע לגילוי ספיצפי במסגרת תיק 2163/00 אשר גררה את התביעה הנ"ל.

יתר על כן, נימת דיבורו ודעתו של הרבט אודות חליווה אינם משקפים "הדרת כבוד" כלפי חליווה בלשון המעטה וספק רב אם בדברים שאמר אליהו להרבט היה כדי ליצור אצל הרבט גישה שלילית יותר מזו שהציג כבר ממילא באותה שיחה כלפי חליווה.
 אם נגרם נזק כתוצאה מהשיחה הוא שולי ביותר ואינו מצדיק פיצוי.
 לאחר ששקלתי את מכלול הנסיבות, לרבות תוכן הדברים שנאמרו, נסיבות אמירתם ומקום אמירתם אני סבור כי דין התביעה להידחות.

סוף דבר

אני קובע כי דין כל התביעות בת.א 2163/00, 2364/01, 2029/03 להידחות.
 בנסיבות העניין לא מצאתי לעשות צו להוצאות, וקביעתי זו הנה גם בהתחשב בהחלטתי מיום 13.11.05 (עמ' 71 לפרוטוקול).

המזכירות תמציא העתק לב"כ הצדדים.

יונתן אברהם 54678313-2163/00

ניתן היום י"ב בכסלו, תשס"ז (3 בדצמבר 2006) בהעדר הצדדים.

יונתן אברהם, שופט

002163/00 א 111 מיכל בן-יאיר-כהן

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)